
BUTLLETÍ

DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE

L'ENSENYANÇA CATALANA

ANY II

Barcelona, desembre de 1918

NÚM. 9

SUMARI

	Pàgs.		Pàgs.
Crònica de la Protectora, novembre:		Els mestres oficials catalans, <i>per Pau</i>	
Acords de la sessió del dia 19	169	<i>Romeva</i>	181
Informe	173	Josep Torras Jonama, <i>per Tomàs Vi-</i>	
Estadística sobre l'ensenyança cata-		<i>cens</i>	183
<i>lana</i>	176	Ecos de l'estranger, <i>per M. T. P.</i> . . .	184
Carta oberta, <i>per M. Folguera i Duran</i>	177	Noves	185
Dades concretes, <i>per P. de Reig</i> . . .	178	Index	187
L'analfabetisme a Catalunya, <i>per A. B.</i>	179		

CRÒNICA DE LA PROTECTORA

MES DE NOVEMBRE

ACORDS DE LA SESSIÓ DEL DIA 19

Foren proposats i admesos els socis següents: Ramon Sarsanedas Marondo, August Matons, Delfi Dalmau Janer, R. Centellas i Raig i Josep Riera i Puntí, de Barcelona; Bernabé Martí Bofarull, Josep M.ª Pujol de Barberà, Mateu Abelló, Josep Bofarull i Estil·les, Joan Romání Carol, Artur Llurba, Joan R. Cañellas, Artur Roca i Gómez i Santiago Vallvé, de Tarragona; Joan Falguera Morell, i Miquel Roigé Cabré, de Lleida; Jaume Matamala i Torres, Joan Armengol i Coll, Francesc Sagrera i Joan Maria Thibandier, de Bellcaire d'Urgell (Lleida); Associació Nacionalista, de Juneda; Octavi Zanón, Santiago Solo, Eduard Lleonart, Estanislau Cartaña Borrell, Miquel Miquel i Merino, Isidre Mateu, Francesc Abellanet i Josep Gebellí Tarrés, de l'Havana.

I com sia que a Bellcaire d'Urgell depassen el nombre especificat per l'article XVIII dels Estatuts, s'acorda oficiar al soci més antic En Jaume Arqué, facultant-lo per a convèncer els seus companys i constituir la corresponent Comissió Delegada, significant-li alhora la satisfacció del Consell per sa tasca de propaganda, que ha conseguit la formació d'una Delegació en el petit poble de

Belcaire d'Urgell, quan tantes importants ciutats catalanes deuen avergonyir-se de no tenir cap soci encara.

Es llegeixen comunicacions: de la Comissió Delegada de Buenos Aires, amb tramesa de diners a compte; de la de l'Havana, acompanyant la recaptació del tercer trimestre d'enguany; de la de Girona, notificant el trasllat del seu digníssim Tresorer Dr. En Salvador Riera a Bagur, amb nomenament de nou Tresorer a favor del Dr. Joan Fuster (acordant-se amb tal motiu regradar el Dr. senyor Riera per la seva anterior valuosa cooperació; i de la de Vilafranca del Penedès, acompanyant la liquidació de comptes dels mesos de juny, juliol i agost.

El Tresorer de la Comissió Delegada de Tarragona En Jordi Pedrol envia la liquidació de quotes del tercer trimestre d'enguany i demés comunica la desagradable nova de la mort del seu actiu Secretari En Josep Vidal i Ras i la mort demés de l'esposa de son digníssim President En Francisco Nel'lo, que ha motivat la dimissió d'aquest; participant després el nomenament dels nous President i Secretari a favor dels distingits companys En Bernabé Martí i Bofarull i N'Eduard Meléndez. El Consell acorda comunicar el seu condol al Sr. Nel'lo i a la família del Sr. Vidal i ratificar els nous nomenaments, esperant-ne xamosos fruits per a l'obra de la Protectora.

El Professor de les càtedres de llengua catalana de les dues Normals de Lleida envia la llista d'alumnes matriculats en les mateixes per aquest curs.

L'Associació «Catalunya» del Districte V i «Sang Nova» de Sans regraden donatius de llibres per a premis als deixebles de llurs escoles; N'Andreu Puig, professor d'una nova Escola Catalana de Tarrassa, sol·licita una subvenció per a la mateixa, passant la petició a informe de la Comissió Tècnica, com també una sol·licitud de material català per a l'Escola de la Casa de Caritat de Valls i les Notes dels alumnes subvencionats de l'Escola Catalana de don Manuel Ribas, de Barcelona; el Patronat de l'Escola Catalana del Districte III envia un exemplar de sos Estatuts i Reglament, i l'Escola Municipal Montessori de Canet de Mar convida a la seva festa inaugural, havent-hi assistit en nom de la Protectora el Tècnic Assessor Sr. Romeva i acordant-se felicitar per sa instal·lació l'Ajuntament de dita vila.

A proposta de la Comissió Editorial s'acorda convocar tots els editors de llibres catalans a una reunió per a tractar de la creació d'una Cambra del Llibre Català, aprovant-se la ponència presentada per a la convocatòria de la mateixa.

A proposta de la Comissió Tècnica: concedir els llibres demanats pel consoci de Llagostera N'Abelard Fàbrega per a l'Escola de la qual és Mestre, i al Director de l'Institut Català de Sords-muts N'Emili Tortosa; subvencionar l'ensenyament de dues nenes pobres a l'Escola Catalana de Belcaire d'Urgell; nomenar els Srs. Jou i Romeva per a formar part de la Comissió que ha d'intervenir en el nomenament de Director per a l'Escola Catalana creada per l'Ate-

nen Democràtic Regionalista del Poble Nou, i els Srs. Jou, Barnils i Romeva per a cooperar a la iniciativa de l'Associació «Nostra Parla» sobre l'obertura de curssets de llengua catalana en diversos centres obrers de Barcelona, corresponent així a l'atenta invitació de la dita entitat. Es considerada no compresa dintre l'esfera d'acció de la Protectora una proposició pendent sobre l'adopció d'una llengua universal.

La Comissió de Foment comunica que no ha estat possible preparar el calendari de propaganda que s'havia projectat per l'any vinent, però es tenen materials preparats per a poder-lo publicar amb temps sobrer per a l'any 1920, a fi que pugui tenir expenment entre els catalans absents de la terra. A proposta de la mateixa Comissió, s'acorda reintegrar a la Comissió Organitzadora de la Festa d'Infants i de Flors les despeses que tenia fetes per a la d'enguany, que no ha pogut celebrar-se per circumstàncies que són del domini públic.

Es reben comunicacions: de don Joan Bellapart, de Girona, fent una consulta sobre llibres docents; de Mn. Llorenç Riber, manifestant no poder confeccionar la Història de Catalunya que se li havia encarregat en 21 de juliol de l'any passat; de don Manuel Segalà, subscriuint-se per una quantitat a les publicacions de la Protectora; d'En Jaume Arqué, de Belcaire d'Urgell, sobre assumptes de tràmit; dels Diputats provincials En Martí Roger, de Palamós, Ricard Sampere, de Sabadell, i Antoni Sansalvador, de Barcelona, corresponent favorablement a recomanacions de la Protectora; del President de la Diputació de Tarragona, sobre assumptes de tràmit; del Departament General d'Instrucció Primària de França, acompanyant pla d'estudis de les Escoles Normals de Mestres de dit país; del regidor Lluís Nicolau d'Olwer, notificant un acord de la Comissió de Cultura que interessa a la Protectora; de la Srta. Anna Canalias; del Director de la Revista «Praetorium», d'Hostalric, En J. Arnau i Cortina, felicitant efusivament la Protectora i notificant la desaparició temporal del periòdic.

També es llegeixen comunicacions del Centre Nacionalista Català i de la Junta Permanent de la Unió Catalanista, invitant a reunions preparatòries del Consell General de Representants, als quals s'ha abstingut de concórrer, pel caràcter polític que poguessin tenir; del Grup Nacionalista Radical de Santiago de Cuba, invitant a dos festivals del mateix; del Centre Català de l'Havana, la brillant memòria desenrotllament de l'associació en el curs passat; del Comitè Pro Societat de les Nacions darrerament constituït a Barcelona, acompanyant el manifest programa; de la Unió Nacionalista Catalana de Buenos Aires, acompanyant el manifest de sa constitució; del Foment Autonomista Català de Barcelona, invitant a diverses reunions de caràcter nacionalista; i del Consell de Pedagogia, acusant rebut dels llibres enviats per la Protectora.

Passa a la Comissió de Foment una proposició del soci En Julià Pujol Monfort, referent a representacions per a infants.

Es dóna compte de la comunicació adreçada al Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat, proposant una solució per a fomentar l'ensenyança catalana a Andorra.

Es rep de l'Escola d'Alts Estudis Comercials, el programa dels seus cursos.

Se prenen demés els següents acords: felicitar l'Associació Regionalista de Juneda, per l'escola catalana nocturna que acaba de crear; el catedràtic de la Universitat de Tolosa En Josep Anglada, per sa proposta de creació d'un Institut d'Estudis meridionals en el qual estan compreses classes de llengua i literatura catalana, i el director de la Universitat de Tolosa, per l'acceptació de la dita proposta. Saludar l'inspector de 1.ª ensenyança de Mallorca En Joan Capó per ses lloables iniciatives en favor de l'ensenyança catalana; el Centre Català d'Horta i Santa Eulària, per la instal·lació d'un curs gratuït de gramàtica catalana; el periòdic «Le Coq Catalan» per sa proposta de creació del felibrige rosellonès i de l'Acadèmia Catalana, acceptada amb entusiasme per «La Renaissance Catalane» i la «Revue Catalane».

Enviar expressió de condol de la Protectora a la família del malaguanyat soci i fervent nacionalista En Joan Poblet i Teixidó, de Montblanc.

Adherir-se a la petició que s'ha fet a l'Ajuntament de Barcelona per diverses entitats, perquè es doni al carrer de la Canuda el nom del malaguanyat patriu el Dr. Martí i Julià.

Assabentar-se amb satisfacció de la tan espontània com brillant campanya de propaganda que fan per a l'obra de la Protectora els periòdics catalans d'Amèrica id'una manera especial, *Ressorgiment*, de Buenos Aires, i *Nova Catalunya*, de l'Havana.

Es dóna compte que s'està organitzant un Concurs de lectura i escriptura catalana i d'Història de Catalunya per iniciativa del Sr. Jaume Massó Escubós, acordant-se prestar-li la cooperació necessària.

Com sia que amb motiu de la darrera epidèmia estan tancades les Escoles Normals, s'ha resolt convocar els alumnes matriculats per proposar-los la obertura de les classes corresponents de Gramàtica Catalana en distint local.

La Presidència anuncia haver-se obert la informació escolar de cada any entre els socis que serveix a la Protectora per a fer-se càrrec dels avenços de les ensenyances catalanes en distints establiments docents de Catalunya.

Finalment s'acorda aprovar la decisió de la Presidència d'assistir a la remesa a la Mancomunitat del plebiscit dels Ajuntaments de Catalunya demanant l'autonomia integral, corresponent a la invitació rebuda de l'Escola de Funcionaris d'Administració Local, fent vots perquè la petició sigui coronada amb l'èxit més falaguer.

INFORME

DE LA PONÈNCIA NOMENADA PER LA COMISSIÓ EDITORIAL PEDAGÒGICA,
A L'OBJECTE D'ESTUDIAR LA CREACIÓ D'UN ORGANISME
PROPULSOR DEL LLIBRE CATALÀ

URGÈNCIA D'ORGANITZAR EL MERCAT EDITORIAL DE CATALUNYA

La senyoria més evident, potser, de l'element ètnic castellà sobre Catalunya és, avui dia, la del llibre. En tots els ordres socials el nacionalisme ha anat deixant un rastre més o menys profund exceptuant en l'ordre editorial. El llibre madrileny ens inunda, i nosaltres mateixos som un factor de castellanització amb una indústria editorial nombrosa que no té d'altre horitzó espiritual que una Amèrica poc exigent. Les causes de semblant estat són atribuïdes, per uns a la divisió ortogràfica, per altres a la manca d'escoles, pels més entusiastes a la crisi del patriotisme, per gairebé tots a la inexistència d'una organització comercial que faci del llibre català, no un objecte de luxe espiritual, sinó un article normal, fàcil d'obtenció, suggestiu i oportú.

ANTECEDENTS OPTIMISTES

La solució d'aquesta crisi no és difícil si es té en compte que hi ha proves que el mercat editorial català existeix a bastament. No hem de retreure aquí exemples com l'èxit dels llibres de poesia del primers escriptors del Renaixement, degut, després de tot, a l'excitació patriòtica d'aquells dies, ni el de certs periòdics humorístics i vagament pornogràfics que tenen una venda morbosament provocada. Aquests exemples serveixen, en tot cas, per a demostrar que, quan vol, el públic de Catalunya devora 60.000 periòdics, 15.000 comèdies, 3.000 llibres de versos, etc. Podem esmentar, en canvi, l'èxit de l'edició de les Obres Completes de Verdaguer, el de la Biblioteca Literària de l'Editorial Catalana, les edicions de N'Angel Guimerà i d'En Santiago Rusiñol, els primers temps de la Societat Catalana d'Edicions, etc.

LA SORDIDESA ACTUAL

Al costat d'aquests precedents favorables podem retreure, en canvi, casos de venda reduïda. Exemple: els dels poetes actuals. Una edició de poesia, de 200 exemplars, és un èxit, descomptant d'aquests 200 els llibres d'intercanvi amistós, premsa, etc. Però, així i tot, un poeta vendrà 50 exemplars en llibreria i el llibreter es veurà obligat a felicitar-lo. Talment és així que quan un llibre

d'aquests té un èxit persistent, l'editor, desconfiat, va fent edicions dosimètriques. Però cal dir, com a clau del problema, que és inútil de cercar un llibre recent d'escriptor jove, per més alt que estigui, en qualsevol llibreria de ciutat catalana, fora de Barcelona. I en la capital mateixa, no ha estat possible de trobar-ne, fins ara, més que en mitja dotzena de llibreries tradicionals que tenen la venda del llibre català com una obligació moral i patriòtica.

NECESSITAT DE LA SINDICACIÓ

Aquest públic tan elàstic que va dels 60.000 exemplars als 50, s'ha de normalitzar mitjançant una seriosa organització comercial. Els castellans ho han aconseguit amb entitats particulars com la «Sociedad General Española de Librería, Diarios, Revistas y Publicaciones» i amb la «Anónima Calpe». Però la producció catalana no és prou forta perquè un capital potent se senti suggestionat davant l'interès que pugui produir l'administració i normalització de la vida editorial de Catalunya. La única manera és anar a la sindicació d'elements productors i unificar els serveis de corresponsalia, propaganda, venda, etc. El fet de no existir una viva competència entre els nostres editors facilita aquesta sindicació, que seria, d'altra banda, estimulante de llurs propis interessos.

L'OBRA DE NORMALITZACIÓ

L'obra de normalització és importantíssima. Avui dia un llibreter no ven fora de Barcelona pretextant que els corresponsals no paguen, que la propaganda és molt cara, que no hi ha llibreries foranes, etc. El públic no compra perquè no veu els llibres en els aparadors de les llibreries, ni en els anuncis dels periòdics, ni en la secció bibliogràfica de la premsa. La premsa no parla dels llibres perquè el públic no s'hi interessa. L'escriptor no publica llibres perquè ultra la improductivitat del seu treball, es desespera amb el buit periodístic. És un cercle viciós de justificacions de passivitat que no s'acaba mai. El remei està, doncs, en rompre aquest cercle creant un cos de corresponsals, un anunci permanent, un servei general i múltiple de llibreries, en estimular l'atenció de la premsa, en crear oficines reguladores de la propietat intel·lectual catalana i estrangera, etc.

L'OBRA D'ESTÍMUL

Ultra la tasca de normalització hi ha la d'estímul. Ara que les activitats editorials s'especialitzen aquesta obra no és difícil. Una entitat particular, per exemple, tindrà interès que la producció literària d'utilitat docent creixi i es publiqui sota el seu nom. Una altra estimularà la producció religiosa, una terce-

ra la d'Instrucció pública. Canalitzant tots aquests estímuls privats es trobaria per tant una manera ordenada d'anar impulsant amb èxit econòmic, amb positiu resultat. D'altra banda augmenten cada dia els Cartells de Premis que ofereixen quantitats suggestives als escriptors, als homes de ciència, als artistes, etc.: els de l'«Institut d'Estudis Catalans», alguns de la «Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País», els de l'«Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana» (Pr. República Argentina, Pr. Aleu, Pr. Ciutat de Mendoza, etc.), el Premi Fastenrath, etc. Molts premis d'aquests romanen deserts per manca de propaganda i de difusió de cartells. Aquest sindicat que proposem podria difondre totes les belles ofertes i crear també premis ell mateix d'acord amb les conveniències de cada un dels editors i amb les necessitats concretes de la bibliografia catalana.

L'OBRA D'EXPANSIÓ

Una tercera obra s'imposarà a l'acció del Sindicat que aquí es propugna: la d'expansió material i espiritual de la producció catalana. L'expansió material podria fer-se en els nuclis catalans de l'estranger reincorporant-los a la cultura catalana per mitjà de premsa organitzada, llibreries, lots generals i especialitzats, etc. L'expansió espiritual podria fer-se organitzant i provocant la incorporació del nostre patrimoni literari a les literatures màximes que són de si vehicles mundials d'expansió: literatura francesa, anglesa, castellana, etc. Aquesta obra, no cal dir, que, fins prescindint de nosaltres, és imminent. Val doncs la pena de vetllar-la, fent que es produeixi d'una manera sistemàtica, segura i per uns camins de dignitat i d'èxit.

AMPLITUD D'OBJECTIUS

A la sindicació d'entitats editorials s'hi poden afegir els autors i la premsa catalana. L'objecte de tots és únic, i no hi ha esforç que no sigui precís recaptar en aquesta obra de reconquesta del nostre llibre. Reunits aquests tres braços de la indústria editorial, s'unifiquen, a la vegada, un sens fi de serveis que són de si propulsadors: el de la defensa professional dels editors, la relació entre aquests i els autors, l'atenció de la premsa per uns i altres. Ultra això escauen serveis annexos com els d'informació particular a la manera de l'*Argus* o el *Courrier de la Presse*.

LA SEGURETAT DE L'ÈXIT

Tots aquests serveis, regulats per una escrupolosa i inalterable administració, poden dur, en poc temps, un refluïment de la producció editorial cata-

iana. La seguretat de l'èxit la diu més que nosaltres, la fatalitat històrica i política que va donant a Catalunya una major consciència de la pròpia personalitat i una major capacitat de senyoria. Amb una organització com la que proposem el nostre sentit català es limita només a assenyalar una actuació paral·lela a la orientació unànime de totes les activitats catalanes.

JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ

JOAN ESTELRICH

JOAQUIM FOLGUERA

Barcelona, 10 novembre de 1918.

ESTADÍSTICA SOBRE L'ENSENYANÇA CATALANA

Benvolgut consoci:

El Consell Directiu de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, complint la missió que li teniu encarregada, us adreça un prec que no dubta que voldreu atendre. Es tracta de la gestió catalanitzadora que, en tots moments, realitza aquesta Associació prop de l'escola i que ja en altra circular, inclosa com annex n.º 1 en la Memòria de l'any 1915, especialment us fèiem avinent.

No caldrà, doncs, que repetim el nostre propòsit, que anem a portar a la pràctica mitjançant la col·laboració indispensable de tots els socis, comptant que aquests voldran secundar-nos, empenent, quan sigui l'hora, l'acció precisa que aquest Consell curarà de promoure i impulsar. Mentrestant, per organitzar els nostres projectes ens calen dades que podeu donar-nos. En la fulla adjunta (1) s'indiquen les que necessitem, i aquesta lletra nostra no té altre objecte que pregar-vos d'omplir-la atenent al que en ella es sol·licita, i trametre-la després a les oficines de l'Associació, perquè, un cop formada l'estadística i ordenats els esforços, se us pugui interessar, amb seguretat d'èxit, en el nostre propòsit, que vós heu de veure amb pregó plaer per tal com ell va encaminat a obtenir la catalanització de l'ensenyança que es dona a Catalunya.

No ens cal, creiem, que us recomanem la nostra demanda; car estem segurs que us fareu un joíós deure de secundar-la i de facilitar-nos les dades que ens interessin.

(1) Aquesta fulla té cinc columnes, encapçades respectivament així: «Nom i cognoms de la vostra família, o subjectes a la vostra tutela, que concorren a establiments d'ensenyança primària.—Edat.—Ensenyances de caràcter catalanesc que s'hi donen (Gramàtica o Literatura Catalanes, Història o Geografia de Catalunya, Lectura, Escriptura de l'idioma català, etc.) i en quina proporció de lliçons setmanals.—Observacions: Fer esment de si en alguna ocasió s'ha sol·licitat, individualment o col·lectivament, la instal·lació d'alguna d'aquestes ensenyances, i amb quin acolliment i resultat, etc.»

Rebeu, senyor, la nostra salutació ben expressiva.
Barcelona, 1 de setembre de 1917.

El Consell Directiu

Nota.—Les persones que desitgin aprofitar els fruits de la informació efectuada el curs pasat sobre l'extensió de l'ensenyança catalana en diversos establiments pedagògics, per orientar-se abans de portar-hi els llurs fills o parents, poden dirigir-se a l'Assessoria Tècnica de la «Protectora», tots els dies feiners, de 5 a 7 de la tarda.

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana agrairà que de la seva actuació se'n vulguin fer eco els periòdics de la nostra terra, reproduint o extractant els articles continguts en l'anterior «Crònica de la Protectora».

Del restant text que publiqui el BUTLLETÍ en seran sols responsables els firmants i, en darrer terme, el Comitè al qual la direcció i redacció del BUTLLETÍ han estat encomanades.

CARTA OBERTA

Sr. En Tomàs Vicens

Palafrugell

Distingit senyor meu: En el darrer número d'aquest mateix BUTLLETÍ, sota la seva autoritzada firma, hi apareix un articlel *«Explicant veritats»*, que m'ha causat veritable pena al consignar la frase següent: *la majoria dels mestres catalans senten per al nacionalisme una aversió estranya, una repugnància que pot ésser molt explicable.*

Permeti, senyor, que jo li manifesti la meua més categòrica protesta contra eixa afirmació. Ni és cert que la majoria de mestres catalans s'inspiren en tan migrats sentiments, car en repetides ocasions de molts d'ells ha rebut la Protectora mostres d'adhesió i simpatia a sa tasca renacionalitzadora, especialment en els Concursos catalanescos celebrats arreu de nostra terra; ni seria mai explicable aital pecat contra natura, cas d'existir, en una minoria dels mateixos, per les raons merament utilitàries que son article assenyala.

L'amor a la Pàtria deu estar molt per damunt de les misèries dels homes; és per això que quan ella perilla li ofereixen igualment la vida els rics que els pobres, sense amidar els aventatges que cada un d'ells n'aprofita.

Si alguns titulats nacionalistes, fins entre els més caracteritzats, sembla que menyspreïn el problema de la cultura primària, i si algunes corporacions oficials catalanes (per raons que no creiem del cas escatir), no han atès els mestres oficials catalans com ells i nosaltres mateixos hauríem desitjat, no es això prou motiu perquè els mestres catalans sien contraris a les reivindicacions nacionals del seu país.

Sobre l'interès individual està el plet de la dignitat i de la llibertat de Catalunya i mai cap egoisme no pot justificar abstencions ni desercions.

Tenim tots els catalans el deure de treballar perquè Catalunya sia àrbitre de sos destins, encara que això pugui reportar-nos pel moment sacrificis de caràcter particular, amb la seguretat que quan ho aconseguim, tots els nostres problemes culturals seran ben atesos i resolts a satisfacció pels que governin de moment en nom de Catalunya o pels que els substituïran molt prompte si ells desatenguessin el compliment de llurs obligacions.

I que així ho comprenen moltíssims mestres catalans, entre els quals li compto a V., n'és penyora el fet de sa valiosa cooperació a l'obra santa de la Protectora.

Jo ja comprenc que el crit angojós de V. es deu precisament al seu deputat patriotisme, que li fa temer que sia desviat el criteri de sos companys de professió per un mal entès esperit professional; però, amb tot, m'he cregut en el cas de dirigir-li aquests quatre mots d'encoratjador optimisme perquè no puguin ser per ningú mal interpretades unes nobles paraules de V., escrites amb la més recta de les intencions.

Té molt gust d'oferir-se son company affm.

M. FOLGUERA I DURAN

DADES CONCRETES

Esperàvem amb anhel rebre la memòria anual de la cabdal Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, perquè ens assabantés ampliament dels progressos de l'entitat i de l'acció portada a terme durant l'any passat.

Amb amor i atenció havem llegit totes ses pàgines, tal com si seguíssim el temps que ens manca per a tenir Catalunya el lloc que li pertoca entre els pobles lliures de la terra; perquè no hi ha dubte que si vint anys enrera la Protectora s'hagués trobat amb el nombre d'associats d'avui, Catalunya seria mestressa absoluta del seu patrimoni, en el temps d'ara.

Però el que ens ha abstret l'atenció i ha estat motiu que prenguéssim la ploma per a fer-ho ressaltar, és el nombre de socis que figuren en les pàgines de la Memòria corresponent a l'any passat. D'un a un els havem comptat, i de les xifres anotades n'extraïem les següents: Socis a Catalunya, 684 individuals; 42 col·lectius. Socis a Amèrica, 685 individuals; 14 col·lectius. Socis a diversos estats d'Europa, 14. Ço que evidencia clarament que capim més la significació de l'obra de la Protectora els catalans exilats que els de Catalunya mateix. Es un cas únic i ben suggerent, catalans!

On és aquell esclat d'amor a les coses de Catalunya, que ens fan veure els periòdics que ens arriben de la pàtria? On és el patriotisme d'aquest immens conglomerat que segueix les orientacions de la dreta del catalanisme? On són els homes de sentiments i d'ideals catalanescos? Ah, que és molt diferent el dir-ho del demostrar-ho que s'és català i nacionalista!

Conec de nom centenars d'homes que ostenten representacions públiques, o les han ostentades, que no figuren en les llistes de la Protectora. On són els sentiments de catalanitat d'aqueixos homes? Fa pena haver-ho de constatar, catalans!

És precis que sapiguem distingir, d'ara en avant, entre els homes vers patriotes i els que solament se'n diuen.

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana ens en donarà co-neixement en ses llistes d'adherits. Ja no és possible ésser catalanista o nacionalista i desentendre's del deure de figurar com a soci de la Protectora.

La última Memòria és un llibre d'honor pels catalans d'Amèrica, i una demostració palesa de la poca consistència ideològica dels catalans que viuen sota el cel blau de la pàtria.

Pels primers és motiu d'orgull patriòtic; pels altres motiu de vergonya. Cal tenir-ho ben present.

P. DE REIG

(De *Ressorgiment*, de Buenos Aires).

L'ANALFABETISME A CATALUNYA

El Director del Museu Social, D. Josep M.ª Tallada, ha publicat, sota el títol «Demografia de Catalunya», una interessantíssima obra, digna d'ésser divulgada.

Les dades estadístiques escampades en les publicacions oficials, diu

amb raó el Sr. Tallada, tenen una certa fredor, que les fa poc atractives per als no especialitzats; i per altra part, aquestes dades no han sofert en molts casos la suficient elaboració que permeti parlar a les xifres i donar alguna llum sobre les característiques del problema i les relacions amb altres fets.

El Sr. Tallada ha realitzat aquesta tasca d'interpretació i elaboració, amb veritable art, donant una idea exacta i fàcilment assimilable, de les característiques de la nostra regió en el terreny de la Demografia.

Entre les moltes estadístiques recollides i interpretades, creiem que ofereix especial interès per als nostres lectors, la de l'analfabetisme.

L'analfabetisme a Catalunya, totes les edats compreses, assoleix les xifres següents:

Província de Barcelona . . .	41.69 per 100
» » Girona . . .	51.18 » »
» » Lleida . . .	58.66 » »
» » Tarragona . . .	59.61 » »
Catalunya . . .	48.37 per 100

Per a tota Espanya la xifra és 59.35.

Considerada, doncs, en conjunt la població catalana, la nostra situació no pot dir-se que sigui completament desfavorable comparada amb la xifra total espanyola, mes just és confessar que això es deu principalment a la província de Barcelona. La xifra que li correspon, atesa la importància de la població de la dita província, compensa en part l'elevació de les xifres de les altres tres. Tarragona sobrepassa la xifra mitjana espanyola i Lleida li va ben a la vora.

La província espanyola de màxim analfabetisme és Màlaga, amb el 79.46 per cent, i la que gaudeix el formós privilegi de tenir la xifra mínima és Santander, amb el 26.03.

La xifra dels analfabets de la nostra capital influeix en la xifra de la província, puix és sols de 34.98 per cent.

Les ciutats tenen, en general, un coeficient d'analfabetisme menor que el total de la regió geogràfica en què estan enclavades. No obstant la influència seria major si Barcelona no fos un gran centre d'immigració. Ara bé: les províncies que principalment proporcionen el contingent d'immigrants, són Terol, València, Saragossa i Castelló, els tants per cent de les quals són:

Castelló	71.57
València	68.56
Terol	66.72
Saragossa	60.49

Aquestes xifres, totes superiors a la mitjana espanyola, eleven forçosament el coeficient de la nostra ciutat, car, no deu oblidar-se que de 100 habitants de Barcelona sols 57.02 hi han nascut i que 31.43 són fills de poblacions espanyoles no catalanes.

Les transcrits observacions i deduccions del Sr. Tallada són molt certes i pertinents; però cal reconèixer que la plaga de l'analfabetisme estesa a tota Espanya, existeix també a Catalunya, i és bo descobrir-la tal com és per a posar-hi remei.

Ara que sembla propera l'hora de la lliberació de Catalunya, convé posar de relleu aquestes dades, perquè tothom es convenci del gran esforç cultural que haurà de fer Catalunya quan sigui mestressa de l'educació dels seus fills.

A. B.

ELS MESTRES OFICIALS CATALANS

L'autonomia de Catalunya, que un esclat popular assenyadament conduït està reclamant amb urgència, involucra tots els problemes vius de la Nació i afecta d'una manera especial—complementàriament a l'interès que el fet ha de tenir per tot ciutadà—tots aquells que realitzen una missió social o exerceixen una funció pública. Així veiem corporacions professionals de tota mena adherir-se aquests dies al plebiscit dels Ajuntaments.

I és que cada estament ha vist en l'Autonomia de Catalunya la solució de mants problemes que pròpiament l'interessen. I no solament problemes d'un ordre material econòmic-administratiu, sinó també, i d'una manera preferent, problemes d'ordre espiritual, de dignitat i d'eficàcia. Per això hauríem vist amb joia singular, al costat de les adhesions amunt dites, la dels mestres oficials catalans. Perquè nosaltres estem convençuts que un dels estaments a qui l'assoliment de l'Autonomia de Catalunya resoldria un nombre major de problemes força interessant és el constituït pels mestres oficials catalans. Meditem una mica sobre els fets que en ordre a l'ensenyament han de seguir-se del fet de l'Autonomia de la nostra terra, i de seguida

notarem que ells han de determinar per a nosaltres, els mestres oficials catalans, tot un conjunt d'aventatges d'una valor espiritual incomparable, i amb prou força per a decidir una actitud.

Els més ressortints d'aquests aventatges foren:

Primer. La solució del problema capital de la llengua vehicular de l'ensenyament, la qual cosa enclou la solució d'una quantitat de problemes interns de l'Escola.

Segon. La possibilitat de centrar dintre els termes precisos els problemes de l'Educació patriòtica dels infants, fins avui anul·lada pel conflicte plantejat en la consciència professional del mestre entre l'imperatiu de les realitats vives i els manaments de la llei escrita.

Tercer. La incorporació de l'obra cultural del mestre al patrimoni orgànic de la cultura nacional catalana.

Quart. L'eixamplament de l'acció social de l'Escola per tal com tot l'abans dit l'acostaria i li donaria influència entre els elements determinants del fet social.

Quint. La creació i adaptació d'una pedagogia nacional adequada a la natura dels infants catalans atenta a les valors essencials de la raça i impulsora de la seva grandesa.

Tot això no solament significaria per al mestre un guany de satisfacció interior en veure assegurada l'eficàcia de la seva obra; sinó que al mateix temps suposaria la remoció de tots els obstacles interns i externs que l'estat actual de coses oposa al Magisteri perquè aquest pugui donar al país la sensació d'estar complint una funció social insubstituïble; cosa, altrament, ben interessant al Magisteri, car amb ella no seria possible a cap poder constituït de regatejar-li la dignitat de la situació econòmica, que en el mestre, potser més que en cap altre professional, és instrument i garantia de l'eficàcia de la funció.

Ara bé: aquestes coses que diem, tant per patriotisme com per un esperit de lleialtat professional, no creiem ésser sols a pensar-les. Són molts els companys nostres que també les pensen. La preciosa singularitat del moment actual invita a trencar moltes consuetuds de silenci i abstenció i a exposar honradament allò que honradament es pensa. Nosaltres signem aquestes ratlles amb l'esperança que no sigui la nostra veu l'última que del Magisteri oficial de Catalunya s'aixequi en pro de l'Autonomia de la nostra terra.

PAU ROMEVA
Mestre oficial

(De *La Ven de Catalunya*)

JOSEPH TORRAS JONAMA

Nascut a la vila de Palafrugell (Girona), on passà la primera part de la seva joventut, treballant de barber i músic. Embarcat per als Estats Units, arriba a Nova-York amb l'afany de fer fortuna. Això succeïa en aquells temps en què les elaboracions del suro no havien penetrat encara a tots els recons de la terra. Josep Torres, procedent d'una comarca eminentment tapera, pensà tot seguit a explotar aquesta indústria, establint una de les primeres fàbriques de taps al Nord-Amèrica. Tal fou el resultat d'ella que en poc temps se conquerí una posició econòmica envejable. Des d'aquest moment comença la filantropia i altruisme d'En Torres envers els seus paisans. Afavoreix societats de cultura, institucions benèfiques i arreu el seu nom corre sempre prodigant consols i ajudant tot el que sigui floriment de la seva vila nadiua.

Últimament acaba de fer una deixa importantíssima, no solament per la seva quantitat, sinó també per la seva finalitat. Crea en vida la institució «Fondo Torres» per a ajudar l'ensenyança. Aquesta corporació es nodrirà amb el 30 % del capital que poseeixi un cop liquidada la seva fortuna, a la mort. La deixa mereix atenció si es té en compte que En Torres és ja milionari i casat.

En el seu testament disposa que a l'objecte d'aconseguir una assistència regular i crescuda a les escoles nacionals de Palafrugell, es paguin 1, 1'25 i 1'50 ptes. a tots els deixebles compresos entre els 8 i 10, 10 i 12 i 12 i 14 anys que no hagin faltat ni un sol dia a classe. L'import, comptant-hi àdhuc els dies de vacances, serà remès pel mestre als estudiants al sortir de l'escola per a dedicar-se al treball. Demés durant 20 anys es pagaran 500 pessetes anyals a l'Asil de pobres desamparats i 365 pessetes anyals al mestre i igual quantitat a la mestra, de Palafrugell.

Josép Torres Jonama podem incloure'l a la llista de bons patricis catalans. És digne d'admiració i més encara d'imitació.

TOMÀS VICENS

ECOS DE L'ESTRANGER

ALEMANYA

MUSEU D'EXPANSIÓ EXTERIOR. Comptant amb l'ajut dels agrupaments alemanys establerts en països estrangers, s'ha constituït a Stuttgart, capital de Wurtemberg, un institut d'estudi i d'informació per fomentar la reconquesta del comerç exterior. Els seus mitjans d'actuació seran les col·leccions del museu, sa biblioteca, sos arxius, son despatx d'informació, ses publicacions i conferències. Els comerciants de l'enderrocat imperi alemany volen preparar-se així per a la lluita econòmica que creuen que vindrà després de firmada la pau. Catalunya també tindrà com enemigues implacables les cambres de comerç de Castella, una vegada s'hagi firmat l'autonomia integral de la nostra terra. Per què no es pensa en la creació d'una institució comercial catalana que investigui, que cerqui, que orienti el comerç envers rutes inexplorades?

BÈLGICA

ESCOLARS BELGUES DURANT LA GUERRA. A *La Belgique*, periòdic holandès que surt a Leyde, devem les dades que transcrivim. Escampats per França, Anglaterra, Països Baixos i Suïssa uns 26,000 alumnes de la nació nobilíssima, han rebut llicó agrupats en 900 escoles de primera ensenyança. Darrera el front, en la part de territori que restà intacte a les petjades dels enemics, continuaren funcionant 70 classes amb un total de 7,600 alumnes d'assistència. Demés dels catorze ateneus o col·legis que funcionen actualment fora de Bèlgica, el ministeri de Ciències i Arts ha creat un curs de llengües per correspondència per a l'ensenyament del francès, el flamenc, l'anglès, l'espanyol, el rus i l'italià, en el qual s'han inscrit prop de 7,000 oficials i soldats.

FRANÇA

L'ESCOLA NORMAL, CENTRE PEDAGÒGIC. El Director de l'École Normal d'Auch no s'ha cansat de repetir que aquest establiment ha de convertir-se en un centre d'estudis pedagògics per a tots els mestres de la regió i que

a l'ensem ha de procurar conservar les relacions entre els antics deixebles, els quals ha de guiar en llurs estudis personals, fins que la seva idea ha estat posada en pràctica a la Normal de Eure-et-Loire per Mlle. Bonnefon, sa directora. En efecte; cada mes ha organitzat, amb la col·laboració de intel·lectuals entusiastes, reunions en les quals, alternant amb audicions de cants escolars, s'han donat cursos sobre diferents matèries. Fem esment dels temes sobre malalties infeccioses, aliments i begudes, ús i perills d'alguns productes farmacèutics, puericultura, els raigs X, la radioactivitat, impressions personals de viatges a Egipte, a Grècia i a Suècia, notícia bibliogràfica de les obres mestres, etc.

TERRENYS DE JOC PER A INFANTS. Portat per l'entusiasme encomanadís de Miss Emma K. Pierce, de la Creu Roja americana, que ha recorregut Lió, Marsella, Tolosa i Bordeus pregonant amb l'exemple els beneficis de l'educació física en els infants, l'inspector M. Henry Martin proposa que un artista dibuixi uns cartells per a plantar pels cantons en què figurin una munió d'infants amb pendons que diguin: Volem terrenys de joc! Volem temps per a jugar! Prou, de classes humides! Volem sol! Sense joc, no hi ha treball! La salut de l'infant és l'esdevenidor de la raça! Nosaltres aconsellarem als mestres públics de les grans poblacions espanyoles que no en fessin dibuixar cap de cartell en forma de pasquí, però que organitzessin una grandiosa manifestació en què els mateixos escolars fossin els veritables portadors dels pendons de referència.

M. T. P.

NOVES

EDIFICI ESCOLAR. A la barriada de Vallcarca l'Ajuntament barceloní va col·locar la primera pedra d'una escola graduada de nenes, la qual pedra duia la inscripció següent: «D. O. M.—L'Ajuntament posa la primera pedra d'aquesta escola. Any MCMXVIII.—Auba de la Pau.—Barcelona.»

JUBILACIÓ DELS MESTRES. El Municipi de Barcelona ha pres l'acord de no atorgar als Mestres públics la jubilació que fins ara els concedia i que percebien simultàniament amb la de l'Estat. D'aquí endavant, quan els Mes-

tres passin a la situació passiva es tindrà en compte quin és el retir que el mestre cobri de l'Estat: si el mestre porta 20 anys de serveis a Barcelona i el seu retir no arriba a 2.000 pessetes anuals, l'Ajuntament li abonarà la diferència; si els serveis són 25 anys, s'abonarà ço que manqui al mestre per a gaudir una pensió de 3.000 pessetes; i cas que els serveis fossin 35 anys, el Municipi afegirà la quantitat supletòria que sigui menester perquè el retir del mestre ascendeixi a 4.000 pessetes.

PEDAGOGIA REPUBLICANA. Del manifest fet públic pel Directori de la Federació Republicana espanyola, en copiem aquest tros, que es refereix a l'ensenyança: «La República, atribuint la meitat de la culpa de les desgràcies nacionals a l'analfabetisme i incultura, s'ocuparà immediatament de remeiar tal estat de coses, decretant la creació d'un organisme superior autònom que disposi el desdoblament de totes les escoles de primeres lletres, l'edificació dels locals adequats per a les noves i les antigues mal instal·lades, la fundació de centres i institucions escolars de caràcter auxiliar i complementari, la improvisació d'un magisteri donant nomenaments provisionals mitjançant demostració d'aptitud elemental a tothom que tingui un títol acadèmic i a totes les senyores que àdhuc sense tenir-lo, acreditin instrucció i educació suficients, interinament l'Escola especial de pedagogia creï amb aquest o un altre personal, els mestres que manquin a Espanya per a satisfer la fam intel·lectual; es reorganitzarà l'ensenyament universitari, donant-se autonomia a les universitats que subsisteixin; es fomentarà xardorosament les escoles especials professionals i d'aprenentatge, singularment les d'ensenyament tècnic agrícola, amb aquesta orientació, que a Espanya manquen legió de tècnics, enginyers, químics, mecànics, capatassos i ensenyar un cultiu racional, atenint-se a la multiplicació de l'arbrat, la restauració del prat, la reedificació de la cabana i elevat a Facultat la ciència veterinària i el metge veterinari a element principal de riquesa pública.»

PREVI CONCURS obert per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, N'Antoni Riera i Ribas ha sigut nomenat mestre de l'Agrupació Escoles Catalanes de l'Ateneu Democràtic Regionalista del Poble Nou.

ENVERS LES CANTINES ESCOLARS MUNICIPALS, ha publicat una interessant Memòria la directora d'aquesta institució circumescolar, dona Celestina Vigneaux de Corominas. Fa referència als anys 1915, 16 i 17.

INDEX

CRÒNICA DE LA PROTECTORA

	Pag.
Acords de la sessió del dia 17 de desembre (any anterior)	3
Acords de la sessió del dia 2 de gener	19
Acords de la sessió del dia 11 de gener	21
Acords de la sessió del dia 13 de gener, en el consell general	22
Acords de la sessió del dia 23 de gener	25
Acords de la sessió del dia 9 de febrer	36
Acords de la sessió del dia 23 de febrer	39
Acords de la sessió del dia 9 de març	57
Acords de la sessió del dia 30 de març	60
Acords de la sessió del dia 20 d'abril	79
Acords de la sessió del dia 4 de maig	96
Acords de la sessió del dia 18 de maig	98
Acords de la sessió del dia 8 de juny	125
Acords de la sessió del dia 26 de juny	128
Acords de la sessió del dia 31 de juliol	132
Acords de la sessió del dia 26 d'agost	136
Acords de la sessió del dia 27 de setembre	139
Acords de la sessió del dia 18 d'octubre	149
Acords de la sessió del dia 19 de novembre	169
El Consell Directiu i les Comissions Permanents	27
Cursets de l'any 1918	66
Aspirants al «Premi República Argentina»	63
Veredicte del «Premi República Argentina»	95
VI Concurs Nacional d'Història de Catalunya	41 i 100

Concurs de Lectura Catalana i Història de Catalunya a Vilassar de Mar	9 i 131
Concurs de jocs d'infants	77
Concurs per als mestres	152
Informe de la ponència nomenada per la Comissió Editorial Pedagògica, a l'objecte d'estudiar la creació d'un organisme propulsor del llibre català	173
En defensa de la llengua	8
Més en defensa de la llengua	28
Comunicació a la Federació de mestres nacionals de Catalunya	64
Comunicació a la Mancomunitat de Catalunya	65
Estadística sobre l'ensenyança catalana	176
Als catalans d'Amèrica	33
La cooperació dels catalans d'Amèrica	35
Manifest de la Delegació de Mendoza	1
Comissió Delegada de Buenos Aires	46
Inaugural de la Comissió Delegada de Reus	6
Comissió Delegada de Lleida	44
Parlament de D. ^a Anna Canalias, a Girona	153
Un prec i una aclaració	10

A. M. LL.

Ensenyança de la llengua	29
------------------------------------	----

A. R. i R.

Maria Domènech de Cañellas i la Protectora	104
--	-----

ASSOCIACIÓ ESCOLES CATALANES GRATUITES DEL DISTRICTE III

Estatuts i reglament	143
--------------------------------	-----

BASTARDAS, ALBERT

El pressupost de cultura del 1908	48
L'analfabetisme a Catalunya	179

BATISTA I ROCA, JOSEP

II Congrés Universitari Català	54
La significació del II Congrés Universitari Català	84

BUSQUETS I PUNSET, ANTON

Urbemania. 86

B. V.

Bibliografia 89

CULÍ I VERDAQUER, F.

Edificis escolars 17

L'educació a muntanya. 155

E. V.

Bibliografia. 51, 119 i 162

FÀBREGA AMAT, LLUÍS G.

Notes de lluny. 158

FOLGUERA I DURAN, M.

Carta oberta 177

F. S. M.

Bibliografia 162

GENÍS, SALVADOR

Necessitat de l'ensenyament bilingüe a Catalunya 108

JOU I OLIÓ, LL.

Bibliografia 51, 73 i 89

Educació de la voluntat 82

Mancomunitat 93

El sou i la cultura dels mestres públics 159

MONTUA IMBERT, J.

Demanat una escola 104

M. T. P.

- Ecos de l'estranger. 30, 71, 117 i 184

ORFEÓ DE SANS

- Concurs de Llengua i Història Catalanes 82

PIERA, F. XAVIER

- Treballem poc encara! 70

REIG, P. DE

- Dades concretes 178

ROIG DE PUJOL, JOSEPA

- Moviment Montessorrià 113

ROMEVA, PAU

- Bibliografia 73, 89, 119 i 162
Els mestres oficials catalans 181

SALTOR, DR. JOSEP

- La primera Escola Catalana 106

SOLÉ I OLIVÉ, FELIP

- Organització dels estudis del Magisteri 68 i 86

TORRES ULLASTRES, LL.

- El Dr. En Jeroni Estrany i Lacerna 49

TURULL, PAUL M.

- Per l'ennobiment de la llengua 11

VICENS, TOMAS

- Explicant veritats 157
Josep Torres Jonama 183

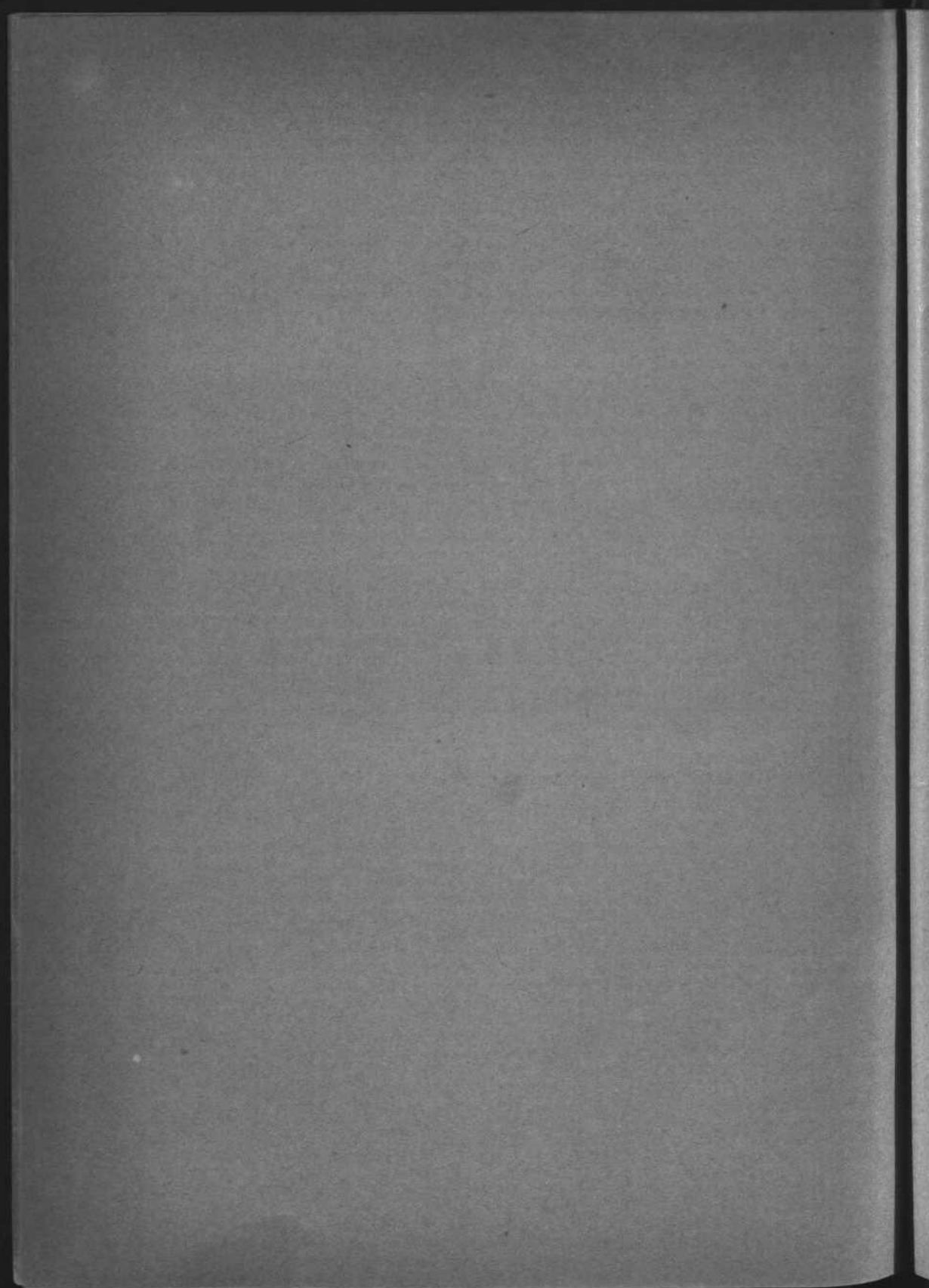
BIBLIOGRAFIA

<i>Literatura catalana. Perspectiva general</i> , de L. Nicolau d'Olwer	51
<i>Breviari Educatiu</i> , de Francisco Flos i Calcat	52
<i>Promptuari Ortogràfic Català</i> , de Rafel Monjo i Segura	53
<i>Cançoners Escolar Català</i> , de Francisco Flos i Calcat	73
<i>Per molts anys!...</i> , de Salvador Genís	73
<i>Els continents colonials</i> , de Joan Palau Vera	89
<i>Resum de Botànica (Morfologia i Fisiologia)</i> , del P. Joaquim de Barnola, S. J.	89
<i>Guia pràctica per a escriure en català</i> , de Rafel Monjo i Segura	90
<i>Monòlegs per a Infants</i> , de Sara Llorenç de Serra	90
<i>Els Infants cantaires (Los Niños cantores)</i> , de Felip Plantada	119
<i>Plou i fa Sol</i> , de J. Pecanins	120
<i>La Joventut de Pantagruel i l'Educació de Gargantua</i> , de François Rabelais, traducció de Lluís Deztany	120
<i>Sang en Rovell d'Ou</i> , de J. Pérez-Jorba	120
<i>Extracte de la Novel·la utopista News From (Noves d'Enlloc)</i> , de William Morris, traducció de J. Estelric	162
<i>Germà i Germana</i> , de Goethe, traducció de l'Escola de Bibliote- càries	163
<i>Pensaments de Josep Joubert</i> , traducció de Pere Benavent	163
<i>La Infecció</i> , d'August Pi i Suñer	163
<i>Com es confecciona un Film</i> , de J. Massó i Ventós	164
<i>Exercicis de Mar</i> , de Josep Elias (Corredisses)	164
<i>Cartipàs Català: Mètode d'Escriptura vertical</i> , de Pau Romeva, di- buixos de Josep Obiols	164
<i>Gramàtica Catalana</i> , de Pompeu Fabra	165

NOVES 15, 31, 55, 74, 91, 121, 146, 166 i 185

R. 7591

**Galeries
Catalanes**

Corts Catalanes, 613 - Tel. A 4902

Mobles de tots istils i de totes
èpoques : Pots de farmàcia : Plats
blaus i de reflexe metàl·lic
Llumaneres : Camafeus : Miniatures
Estàtues de pedra i terra cuita
Talles : Quadres antics.

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pa de luxe

RAMBLA D. CANALETES 911
TELÈFON. A. 2766
BARCELONA

EDICIÓ IBÈRICA

PRIMERA I ÚNICA PUBLICACIÓ NACIONAL DE
LES OBRES DELS GRANS MESTRES, CLASSICS
: : I ROMANTICS, PER A PIANO : :

DEMÀNI'S CATALEG

MAS I SERRACANT. — *La Cançó Popular a tret de mainada*,
recull de dotze cançons amb dibuixos de l'Utrillo. . . . Preu 5 ptes.
FREIXAS. — *Cançons d'Infants*, novena edició. . . . » 3 »
FREIXAS. — *La Montanyenca*, xamós Cançó Catalana. . . . » 2 »
PECANINS. — *Plou i fa sol*, Cançó amb gestos. . . . » 2 »

ARS CHORUM : Gran publicació d'obres corals a vens soles : Demà-
ni's catàleg : Gran assortiment d'obres musicals per a l'ensenyança del
piano i altres instruments : Obres de recreu i de concert per a tots
instruments : Pianos, instruments de corda i accessoris musicals

«IBÈRIA MUSICAL», PLANTADA ALEGRET I ROS

Casa editorial i magatzem de música. — Canuda, 45. - BARCELONA

AVENTURES
d'en Perot Marrasquí

EL NOI PETIT COM EL DIT XIC
D'UNA CRIATURA

Novel·la per a nens, original de
CARLES RIBA

Es publica per quaderns
setmanals, bellament presentats,
amb il·lustracions de
J. SEGRELLES

EDITORIAL MUNTAÑOLA S. A.
PROVENÇA, 318
— **BARCELONA** —

ESTEVA Y CIA

FABRICA
DE
MARCS
I
MOTLLURES

PASSEIG
DE
GRACIA
18
BARCELONA

UNA BIBLIOTECA INFANTÍVOLA EN CATALÁ

PERIPÈCIES.—Sèrie còmico-educativa contra els defectes característics dels nens.

CONTES POPULARS.—Bells àlbums amb grans làmines acolorides originals dels nostres millors dibuixants.

NITS D'IVERN.—Històries exemplars de tots els països, arreplegades pel poeta J. CARNER, il·lustrades per famosos artistes catalans.

LA NOVEL·LA BLANCA.—Sèrie de novel·les estimulants.

COL·LECCIÓ MUNTAÑOLA.—Reculls de les flors de la poesia catalana, en delicats volums miniatura.

COL·LECCIÓ ART.—Llibres per a present.

LLIBRES D'HISTORIETES.—Veritable tresor de l'humorisme català.

Demaneu catàleg a la
EDITORIAL MUNTAÑOLA S. A.
PROVENÇA, 318 - BARCELONA